

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 5/05-34

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 25. mája 2005 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Juraja Horvátha a Jána Lubyho prerokoval sťažnosť P. s. b. d., P., zastúpeného advokátkou JUDr. D. S., P., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 16 Cb 357/98 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo P. s. b. d. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 16 Cb 357/98 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 16 Cb 357/98 p r i k a z u j e k o n ať bez zbytočných prietahov.

3. P. s. b. d. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Trenčín p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

4. Okresný súd Trenčín je povinný uhradiť P. s. b. d. trovy právneho zastúpenia v sume 11 993 Sk (slovom jedenásťtisíc deväťstodevät'desiattri slovenských korún) na účet jeho právnej zástupkyne advokátky JUDr. D. S., P., do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. IV. ÚS 5/05-19 z 12. januára 2005 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť P. s. b. d. (ďalej len „sťažovateľ“) pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Trenčín (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 16 Cb 357/98.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti písomne vyjadril okresný súd podaním sp. zn. Spr 2393/2004 z 29. októbra 2004 a zo 4. marca 2005, v ktorých okrem iného uviedol všetky procesnoprávne úkony vykonané okresným súdom od podania žaloby (22. mája 1998) do zaslania vyjadrenia ústavnému súdu (10. marca 2005), vymedzil obdobia, v ktorých došlo k zbytočným priet'ahom spôsobeným okresným súdom, a vyjadril sa k skutkovej a právnej zložitosti sporu nasledovne: „*Konkrétna právna vec je skutkovo i právne zložitým sporom.*“

K vyjadreniu okresného súdu podala stanovisko právna zástupkyňa sťažovateľa 21. marca 2005, v ktorom nesúhlasí s názorom okresného súdu, že predmetný spor sťažovateľa na okresnom súde je právne a skutkovo zložitým sporom, zároveň odmietla tvrdenie okresného súdu, že sťažovateľ spôsobil v konaní zbytočné priet'ahy, a odmieta aj

tvrdenie okresného súdu, že sťažovateľ a jej právny zástupca svojou neúčast'ou zmarili pojednávanie 12. novembra 2001.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. V dôsledku toho senát ústavného súdu sťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti, len na základe písomne predložených vyjadrení účastníkov a obsahu predloženého spisu.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a zo spisu okresného súdu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania:

Sťažovateľ 22. mája 1998 doručil okresnému súdu žalobu „o *bezplatné odstránenie vád diela*“ a zaplatil časť súdneho poplatku. Na základe výzvy okresného súdu z 5. októbra 1998 sťažovateľ 13. novembra 1998 zaplatil doplatok súdneho poplatku.

Pojednávanie nariadené okresným súdom 8. decembra 1998 na 1. február 1999 bolo odročené za účelom doplnenia dokazovania na 4. marec 1999, ktoré sa nekonalo z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne. Dňa 16. apríla 1999 okresný súd nariadil pojednávanie na 3. jún 1999, ktoré po výsluchu svedkov bolo odročené na 7. júl 1999 za účelom vykonania dokazovania. Pojednávanie 7. júla 1999 po vypočutí ďalšieho svedka bolo odročené na neurčito za účelom „*vykonania znaleckého dokazovania*“.

Sťažovateľ 20. septembra 1999 urgoval „*ustanovenie znalca*“ a podal predsedníčke okresného súdu sťažnosť na priet'ahy v konaní. Uznesením z 13. apríla 2000 bol okresným súdom ustanovený znalec z odboru stavebníctvo - stavebné konštrukcie (znalec prevzal spis 24. mája 2000 a znalecký posudok okresnému súdu doručil 9. mája 2001).

Pojednávanie nariadené okresným súdom 8. júna 2001 na 11. júl 2001 bolo po predložení návrhu na rozšírenie žaloby právnu zástupkyňou sťažovateľa za účelom predvolania znalca odročené na 1. október 2001, na ktorom okresný súd vypočul znalca a pojednávanie odročil na 12. november 2001. Toto pojednávanie bolo z dôvodu neospravedlnenej neúčasti sťažovateľa a jeho právnej zástupkyne odročené na 17. január 2002. Termín pojednávania - 17. január 2002, bol okresným súdom odročený na 4. február 2002, na ktorom žalovaný navrhol vypracovanie kontrolného znaleckého posudku, z dôvodu ktorého bolo pojednávanie odročené na neurčito. Okresný súd uznesením zo 4. marca 2002 ustanovil znalca z odboru stavebníctvo - stavebné konštrukcie za účelom vypracovania kontrolného znaleckého posudku (znalec si spis prevzal 22. apríla 2002 a spolu so znaleckým posudkom ho okresnému súdu vrátil 25. septembra 2002). Dňa 30. septembra 2002 okresný súd zamietol návrh na vydanie predbežného opatrenia.

Dňa 14. októbra 2003 nariadil okresný súd pojednávanie na 27. november 2003, ktoré však z dôvodu neprítomnosti účastníkov konania bolo odročené na 22. január 2004. Na tomto pojednávaní právna zástupkyňa sťažovateľa podala návrh na zmenu žaloby a v časti vzala žalobu späť. Pojednávanie bolo odročené na 18. marec 2004 za účelom upresnenia žaloby sťažovateľom a predloženia písomných námietok ku kontrolnému znaleckému posudku žalovaným. Na pojednávaní 18. marca 2004 právna zástupkyňa sťažovateľa uviedla, že nestihla písomne pripraviť úpravu žaloby, žalovaný predložil okresnému súdu návrh na vykonanie znaleckého dokazovania znalcom z „*odboru statika*“ a následne bolo pojednávanie odročené na neurčito za účelom nariadenia znaleckého dokazovania.

Dňa 27. septembra 2004 okresný súd konanie v časti, v ktorej vzal sťažovateľ žalobu späť, zastavil, ustanovil znalca z odboru stavebníctvo a vyzval žalovaného na zaplatenie preddavku trov znaleckého dokazovania.

Okresný súd 6. decembra 2004 doručil súdny spis znalcovi za účelom vypracovania znaleckého posudku a 14. marca 2005 urgoval znalca o vrátenie súdneho spisu, ktorý po

vrátení od znalca predložil ústavnému súdu 11. apríla 2005 (v spise sa dosiaľ znalecký posudok nenachádza a zo spisu sa ani nedá zistiť, či už bol znalecký posudok vypracovaný).

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Článok 48 ods. 2 ústavy zakotvuje právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet a právoplatne nerozhodli (m. m. I. ÚS 98/99, II. ÚS 64/99).

Judikatúra ústavného súdu (m. m. IV. ÚS 74/02) sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právnej a faktickej zložitosti veci (1), správania účastníka konania (2) a spôsobu, akým v konaní postupoval súd (3).

1) V právnej veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 16 Cb 357/98 je predmetom konania nárok sťažovateľa na „*bezplatné odstránenie väd diela na nadstavbe bytového domu*“. Zo skutočností uvedených sťažovateľom a okresným súdom, ani z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu nezistil ústavný súd žiadnu takú okolnosť, ktorá by

odôvodňovala záver o právnej zložitosti veci, a preto sa nestotožňuje s názorom okresného súdu, ktorý uviedol, že ide o právne zložitú vec. Tento názor ústavného súdu vychádza z toho, že konania o odstránenie väd diela sú právne a skutkovo také konania, ktorých výklad a používanie sú stabilizované v rozsiahlej judikatúre všeobecných súdov. Ústavný súd pripúšťa faktickú zložitosť veci spočívajúcu v dokazovaní - zistení skutkového stavu potrebného na rozhodnutie o merite veci, z dôvodu ktorého nariadil 13. apríla 2000 znalecké dokazovanie, na základe a výsledku tohto znaleckého posudku 4. februára 2002 nariadil kontrolné znalecké dokazovanie znalcom z odboru stavebníctvo - stavebné konštrukcie, ale i znalecké dokazovanie nariadené 27. septembra 2004, na vykonanie ktorého bol ustanovený znalec z odboru stavebníctvo. Napriek uvedenému ústavný súd dospel k záveru, že ani nariadenie znaleckého dokazovania neodôvodňuje doterajšiu neprimeranú dĺžku konania, ktorá by pri dobre organizovanom procesnom postupe okresného súdu nenastala.

2) Pokiaľ ide o správanie sťažovateľa ako účastníka konania, ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľ prispel k zbytočným priet'ahom v konaní nezaplatením súdneho poplatku v plnej výške pri podaní žaloby, ale až na základe výzvy okresného súdu 13. novembra 1998, t. j. po viac ako piatich mesiacoch od podania žaloby, a neospravedlnenou neúčast'ou na pojednávaní 12. novembra 2001, ktoré bolo z dôvodu jeho neúčasti odročené. Z uvedených dôvodov sa ústavný súd stotožňuje s názorom okresného súdu, že sťažovateľ sa svojím správaním podieľal na zbytočných priet'ahoch v konaní.

3) Pokiaľ ide o postup samotného okresného súdu, ústavný súd dospel k záveru, že jeho konanie je poznačené nečinnosťou:

- od 7. júla 1999 (okresný súd vo veci pojednával) do 13. apríla 2000 (okresný súd ustanovil znalca), t. j. viac ako 9 mesiacov;
- od 30. septembra 2002 (okresný súd zamietol návrh sťažovateľa na vydanie predbežného opatrenia) do 14. októbra 2003 (okresný súd nariadil pojednávanie na 27. november 2003), t. j. viac ako 12 mesiacov;
- od 27. septembra 2004 (okresný súd ustanovil znalca) do 11. apríla 2005 (predloženie spisu ústavnému súdu), t. j. viac ako 6 mesiacov.

Okrem toho, že okresný súd v uvedených obdobiach bol nečinný bez akejkolvek zákonnej prekážky, ústavný súd jeho doterajší postup pri vykonávaní znaleckého dokazovania považuje za neefektívny a nesústreďený, bez možnosti prispieť k rozhodnutiu vo veci samej. I tento postup okresného súdu spôsobil priet'ahy v jeho činnosti, ktoré boli zistené od 24. mája 2000, keď doručil spis znalcovi za účelom vypracovania znaleckého posudku, do 9. mája 2001, keď znalec vypracoval znalecký posudok. Výsledkom jeho nesústreďenej činnosti je i to, že znalca na vykonanie znaleckého dokazovania ustanovil až 13. apríla 2000, hoci za týmto účelom bolo odročené pojednávanie už 7. júla 1999, ako i pojednávanie z 18. marca 2000, ktoré bolo odročené za účelom vykonania znaleckého dokazovania znalcom z odboru „*statika*“ a znalec bol ustanovený uznesením až 27. septembra 2004, spis bol znalcovi predložený až 6. decembra 2004 a do dňa predloženia spisu ústavnému súdu (11. apríla 2005) znalecký posudok v spise nie je založený a ani sa nedá zistiť, či vôbec bol už vypracovaný.

Podľa názoru ústavného súdu okresný súd v tomto prípade nevyužil dôsledne a včas všetky procesné prostriedky smerujúce k tomu, aby znalecké dokazovanie bolo urýchlene skončené, a konštatuje, že aj neefektívnou a nesústreďenou činnosťou okresného súdu pri vykonávaní znaleckého dokazovania vznikli zbytočné priet'ahy v konaní.

Ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania a skutočnosť, že konanie okresného súdu je poznačené nečinnosťou, neefektívnou a nesústreďenou činnosťou, na ospravedlnenie ktorej ústavný súd nezistil žiaden procesne významný dôvod, postup okresného súdu je poznačený zbytočnými priet'ahmi. Na základe uvedeného možno konštatovať, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (m. m. IV. ÚS 77/04).

IV.

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy,

prikázal v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde okresnému súdu, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 16 Cb 357/98 konal bez zbytočných priet'ahov.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa ustanovenie § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa s'ťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“.

S'ťažovateľ vo svojej s'ťažnosti žiadal aj priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 200 000 Sk bez odôvodnenia, z akého dôvodu sa ho domáha.

Pri rozhodovaní o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd zohľadnil všetky skutočnosti prebiehajúceho konania, ako aj všetky okolnosti zakladajúce namietané porušenie základného práva s'ťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy spočívajúce v nečinnosti, nesústreďenej a neefektívnej činnosti okresného súdu, pričom ústavný súd považoval za odôvodnené priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 30 000 Sk. Táto suma zohľadňuje jednak faktickú zložitost' predmetu konania, ale aj podiel s'ťažovateľa na zbytočných priet'ahoch v namietanom konaní.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania s'ťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátkou JUDr. D. S.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia s'ťažovateľa ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3, § 13 ods. 8, § 16 ods. 1 písm. a) a c) a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 163/2002“) a podľa § 1 ods. 3 a § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z.

o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 655/2004“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2004 je 4 354 Sk (1/3 výpočtového základu, ktorým je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku roku 2003 vo výške 13 602 Sk) a režijný paušál 136 Sk. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2005 je 2 501 Sk (1/6 výpočtového základu, ktorým je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku roku 2004 vo výške 15 007 Sk) a režijný paušál 150 Sk.

Ústavný súd s poukazom na výsledok konania priznal sťažovateľovi (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) úhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2004 (prevzatie a príprava veci a písomné podanie sťažnosti ústavnému súdu) vrátane dvojnásobku režijného paušálu v sume 9 342 Sk a úhradu trov konania za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2005 (stanovisko k vyjadreniu okresného súdu z 21. marca 2005) vrátane režijného paušálu v sume 2 651 Sk. Ústavný súd teda priznal sťažovateľovi úhradu trov konania v celkovej sume 11 993 Sk.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. mája 2005